

2022/2188(INI)

10.10.2023

ARVAMUS

Esitaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Saajad: väliskomisjon ning rahvusvahelise kaubanduse komisjon

ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu rakendamisarporti
kohta
(2022/2188(INI))

Arvamuse koostaja: Katarina Barley

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon palub vastutavatel väliskomisjonil ning rahvusvahelise kaubanduse komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tuletab meelde, et kaubandus- ja koostöölepingu¹ kolmanda osa (mis käsitleb õiguskaitse- ja õigusalasest koostööd kriminaalasjades) kohaldamise tingimus on demokraatia ja õigusriigi põhimõtte austamine ning inimõiguste ja põhivabaduste kaitse, sealhulgas nagu on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis ja Euroopa inimõiguste konventsioonis, ning võetud kohustus rakendada isikuandmete kõrgetasemelist kaitset; tuletab meelde, kui oluline on tõhus, tihe ja vastastikku kasulik õiguskaitse- ja õigusalane koostöö ELi ja Ühendkuningriigi vahel, pidades silmas nende geograafilist lähedust ja ühiseid probleeme;
2. rõhutab, et Euroopa inimõiguste konventsioon on Ühendkuningriigis õiguslikult siduv instrument ning et seadusandlikud ettepanekud peaksid olema kooskõlas selle standarditega ning selles sätestatud õiguste ja vabadustega; rõhutab, et kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 524 on sätestatud, et ELi ja Ühendkuningriigi koostöö põhineb kõnealuse konventsiooni kohaste õiguste ja vabaduste siseriikliku teostamise tähtsaks pidamisel; väljendab muret Ühendkuningriigis Euroopa inimõiguste konventsioonist väljaastumise teemal peetavate arutelude pärast ning tuletab sellega seoses meelde Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku väljendatud muret²; tuletab meelde kaubandus- ja koostöölepingu sätet selle osa võimaliku lõpetamise kohta juhul, kui Ühendkuningriik või liikmesriik Euroopa inimõiguste konventsiooni denonsseerib;
3. väljendab sügavat muret Ühendkuningriigi praeguste seadusandlike protsesside pärast, mis seaksid need tingimused ohtu, eriti jätkuvalt kohaldatavaid ELi õigusakte käsitlev seaduseelnõu, andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu (nr 2) ning ebaseadusliku rände seaduse eelnõu;
4. tuletab meelde, et kaubandus- ja koostöölepingu kolmas osa võimaldab laiendatud andmevooge ELi ja Ühendkuningriigi vahel, näiteks DNA-andmete, broneeringuinfo ja karistusregistri andmete vahetust; rõhutab seetõttu, kui oluline on, et Ühendkuningriik tagaks, et kaitse tase on sisuliselt samaväärne Euroopa Liidu poolt pakutava tasemega, vältimaks Ühendkuningriigiga andmete jagamisel ELi standardite ja seetõttu ELi kodanike põhiõiguste ohtu seadmist; palub seepärast komisjonil hoolikalt kontrollida teise andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu mõju ELi kodanike andmekaitseõigustele;
5. rõhutab tõsist ohtu, et isikuandmeid edastatakse ELi mittekuuluvatele riikidele, kes ei taga piisavat kaitsetaset; tuletab meelde, et esmane andmesaaja võib isikuandmeid edastada üksnes juhul, kui ka saaja suhtes kohaldatakse piisava kaitse taset tagavaid

¹ Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vaheline kaubandus- ja koostööleping (ELT L 149, 30.4.2021, lk 10).

² <https://www.coe.int/ca/web/commissioner/-/united-kingdom-commissioner-warns-against-regression-on-human-rights-calls-for-concrete-steps-to-protect-children-s-rights-and-to-tackle-human-rights-issues-in-northern-ireland>.

eeskirju; rõhutab seetõttu, et Ühendkuningriik peab tagama, et tema andmeedastus ELi mittekuluvatele riikidele põhineks asjakohastel kaitsemeetmetel ja et oleks tagatud Euroopa Liidu tasemega samaväärne andmekaitse tase;

6. rõhutab, et Ühendkuningriigi teise andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu praegusel kujul jõustamine võib veelgi ohustada Ühendkuningriigi suhtes tehtud kaitse piisavuse otsust; tuletab meelde, et komisjon on lubanud olukorda tähelepanelikult jälgida ja tunnistada kaitse piisavuse otsused kehtetuks, kui eraelu puutumatus ei ole Ühendkuningriigis enam sisuliselt samaväärne;
7. peab väga kahetsusväärseks uue teise andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu sätteid, millega antaks Ühendkuningriigi valitsusele uued delegeeritud seadusandlikud volitused andmete töötlemise legaliseerimiseks riikliku julgeoleku, õiguskaitse- ja avaliku sektori asutuste juurdepääsu võimaldamiseks eraõiguslike üksuste valduses olevatele isikuandmetele; on sügavalt mures selliste delegeeritud seadusandlike volituste kehtestamise pärast, millega nähakse ette, et Ühendkuningriigi valitsus võib teiste õigusaktidega muuta mõningaid andmekaitseõiguse põhiaspekte; rõhutab riske, mida need delegeeritud volitused kujutavad endast õiguskindlusele ja Ühendkuningriigi kaitse piisavuse otsuse tulevikule;
8. mõistab hukka Ühendkuningriigi üldise ja ulatusliku erandi andmekaitsepõhimõtetest ja andmesubjektide õigustest isikuandmete töötlemisel, mis on sätestatud tema andmekaitseseaduses, sisserändega seotud eesmärgil; on arvamusel, et erand juhtudel, kui andmesubjektide õiguste rakendamine ohustaks tõhusat sisserändekontrolli või tõhusa sisserändekontrolli säilitamist kahjustava tegevuse uurimist või avastamist, ei ole kooskõlas õiguskindluse põhimõttega ega ole seetõttu piisav meelevaldsete otsuste tegemise vältimiseks; kutsub komisjoni üles tähelepanelikult jälgima teise andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu kohtuliku kontrolli protsessi arengut seoses sisserände erandiga;
9. väljendab muret selle pärast, et Ühendkuningriigi kavandatav teise andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu võimaldaks automatiseeritud otsuste tegemist; rõhutab, et see seaduseelnõu jätkaks üksikisikud ilma õigusest, mis on ELis kaitstud ELi isikuandmete kaitse üldmäärusega³ ja rahvusvaheliselt isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooniga, et nende suhtes ei tehta otsust, mis põhineb üksnes automatiseeritud töötlemisel (sealhulgas profiilianalüüsil), millel on neile kas õiguslik või sama oluline mõju; kutsub komisjoni üles olukorda tähelepanelikult ja pidevalt jälgima;
10. peab äärmiselt kahetsusväärseks Ühendkuningriigi uue andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu sätteid, mis nõrgendavad vastutavate töötlejate ja volitatud töötlejate kohustusi, sealhulgas uusi sätteid, mille kohaselt tuleb vastutav vanemametnik määrata ainult töötlemise korral, mis tõenäoliselt toob üksikisikutele kaasa suure ohu; peab kahetsusväärseks ka sätteid, millega kaotatakse nõue määrata vastutavatele töötlejatele ja volitatud töötlejatele väljaspool Ühendkuningriiki asuv esindaja, kelle suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigi andmekaitse-eeskirju, ning sätteid, millega kaotatakse

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

kohustus konsulteerida Ühendkuningriigi andmekaitse järelevalveasutusega enne töötlemist, kui vastutava töötleja hinnangul toob töötlemine tõenäoliselt kaasa suure ohu;

11. väljendab muret Ühendkuningriigi uue teise andmekaitse- ja digitaalse teabe seaduse eelnõu sätete pärast, mis õõnestaksid teabevolniku büroo sõltumatust ja annaksid volitused, mis võimaldavad valitsusel sekkuda teabevolniku büroo ülesannete täitmisse;
12. rõhutab, et Ühendkuningriigi andmekaitse järelevalveasutus on leidnud mitmeid jõustamise ebaõnnestumise juhtumeid ja tema statistika näitab väga madalat range jõustamise määra; tuletab meelde, et kõrgetasemelise andmekaitse tagamiseks tuleb ette nähtud eeskirjad jõustada ja üksikisikutel peab olema juurdepääs tõhusale kaebuste esitamise menetlusele; on mures ka kaebuse menetlemisest keeldumise kohta tehtud muudatuse ja selliste kriteeriumide nagu voliniku käsutuses olevate vahendite lisamise pärast, mis mõjuvad negatiivselt kaebuste tõhususele;
13. tuletab meelde, et Ühendkuningriigi massilise jälgimise programmid ei vasta standarditele, mis on sisuliselt samaväärsed ELi andmekaitse normidega; kordab üleskutset Ühendkuningriigile, et ta võtaks arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat selles valdkonnas;
14. nõuab tungivaltp, et Ühendkuningriik täidaks broneeringuinfo töötlemisel andmekaitse nõudeid kooskõlas kaubandus- ja koostöölepingu artikliga 552; kahetseb pikka kolmeaastast üleminekuperioodi, mis lükkab edasi pärast reisijate riigist lahkumist nende isikuandmete kustutamise nõude rakendamist;
15. rõhutab, et kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 541 on sätestatud muutmismenetlus juhaks, kui muudetakse oluliselt ELi õigust Prümi raamistikus; tuletab seetõttu meelde, et Ühendkuningriigi osalemine hiljuti läbivaadatud Prümi raamistikus ei ole automaatne ja peaks sõltuma sellest, kas Ühendkuningriik säilitab oma praegused inimõiguste standardid ning tagab piisava andmekaitseraamistiku ja tõhusad õiguslikud tagatised, mis on kriminaalasjades tehtava politsei- ja õiguslase koostöö võimaldamise olulised eeltingimused;
16. tuletab meelde, et kaks Ühendkuningriigi suhtes tehtud kaitse piisavuse otsust aeguvad 2025. aastal ja et komisjon võib igal ajal sekkuda, kui Ühendkuningriik kaldub praegu kehtivast andmekaitse tasemest kõrvale; tuletab meelde, et nendest kaitse piisavuse otsustest kasusaamiseks kuulub Ühendkuningriik Euroopa Inimõiguste Kohtu jurisdiktsiooni alla ning peab järgima Euroopa inimõiguste konventsiooni; juhib tähelepanu sellele, et seoses isikuandmete Ühendkuningriigile edastamise kaitse piisavuse otsuse vajaliku läbivaatamisega kahe aasta pärast on äärmiselt oluline, et Euroopa inimõiguste konventsiooniga kaitstud õiguste tagamine ei oleks kaubeldav ning et Euroopa Parlament jälgiks tähelepanelikult ja regulaarselt kõiki nõuete rikkumisi; kutsub Ühendkuningriigi ametivõime üles mitte võtma vastu õigusakte, mis ohustaksid piisavat kaitsetaset;
17. peab äärmiselt kahetsusväärseks, et pärast üleminekuperioodi lõppu on märkimisväärselt suurenenud nende ELi kodanike arv, kellel keelati Ühendkuningriiki siseneda ja kes saadeti seejärel tagasi; peab kahetsusväärseks Ühendkuningriigi otsust kohelda mitme ELi liikmesriigi kodanikke viisatasude osas erinevalt; on mures, et ELi

kodanike viisamenetlused on aeganõudvad ja keerulised; kutsub Ühendkuningriiki üles mitte diskrimineerima ELi kodanikke nende kodakondsuse alusel – nii seoses Ühendkuningriigis elavate ELi kodanike püsielanikuks registreerimise programmis registreerimisega kui ka liikuvus- ja viisaküsimustega; rõhutab, et selline tava on vastuolus kaubandus- ja koostöölepingus sätestatud vastastikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetega, ning kutsub komisjoni üles neid arengusuundi tähelepanelikult jälgima;

18. tuletab meelde, et põhiõigus õiglasele kohtumenetlusele hõlmab muu hulgas õigust teabele, õigust suulisele ja kirjalikule tõlkele, õigust advokaadile, õigust süütuse presumptsioonile ja õigust viibida kohtulikult arutelul, samuti eritagatise laste jaoks, kes on kriminaalmenetluses kahtlustatavad või süüdistatavad, ning õigust tasuta õigusabile, mis tuleb tagada ka ELi mittekuuluvate riikidega kriminaalasjades tehtava õigusalse koostöö raames;
19. tuletab meelde, et tõhusa väljaandmismenetluse tagamiseks tuleb vahistamismäärust täita kiiresti ja juhul, kui isik ei nõustu väljaandmisega, peab kohtuistung toimuma 21 päeva jooksul pärast vahistamist; tuletab meelde, et selleks, et tagada põhiõigus õiglasele kohtumenetlusele, ei tohi neid tähtaegu ületada; kutsub Ühendkuningriiki üles pidama kinni kaubandus- ja koostöölepingus sätestatud tähtaegadest, et hõlbustada liikmesriikide ja Ühendkuningriigi vahel vastastikkuse õigusabi kohaldamist;
20. tuletab meelde, et kaubandus- ja koostöölepingu artikli 525 lõike 1 kohaselt põhineb liidu ja Ühendkuningriigi vaheline õiguskaitse- ja õiguslane koostöö kriminaalasjades lepinguosaliste pikaajalisel kindlal tahtel tagada isikuandmete kõrgetasemeline kaitse, sealhulgas Europoli ja Eurojustiga tehtava koostöö puhul; rõhutab, et isikuandmete vahetamine justiits- ja siseküsimuste asutustega peaks olema lubatud ainult juhul, kui on tagatud ELi andmekaitsestandardid ja austatakse inimõigusi.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Artikkel 58 – Komisjonide ühismenetlus istungil teada andmise kuupäev	15.12.2022
Vastuvõtmise kuupäev	9.10.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 32 -: 4 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Malin Björk, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Patricia Chagnon, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Nicolaus Fest, Sophia in 't Veld, Assita Kanko, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Erik Marquardt, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Pina Picierno, Paulo Rangel, Diana Riba i Giner, Isabel Santos, Birgit Sippel, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Yana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Javier Zarzalejos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Cyrus Engerer, José Gusmão, Dragoș Tudorache, Maria Walsh
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Petros Kokkalis, Ljudmila Novak, Thomas Rudner

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

32	+
PPE	Lena Düpont, Jeroen Lenaers, Ljudmila Novak, Paulo Rangel, Maria Walsh, Javier Zarzalejos
Renew	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Yana Toom, Dragoş Tudorache
S&D	Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Cyrus Engerer, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Pina Picierno, Thomas Rudner, Isabel Santos, Birgit Sippel
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Briemont, Alice Kuhnke, Erik Marquardt, Diana Riba i Giner, Tineke Strik
The Left	Malin Björk, José Gusmão, Petros Kokkalis

4	-
ID	Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík

2	0
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Assita Kanko

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu